Saksnummer	Utvalg	Møtedato
25/6	Tverlandet kommunedelsutvalg	04.03.2025
25/27	Formannskapet	13.03.2025
25/31	Bystyret	27.03.2025

Nedklassifisering av kommunale veier - del 2

Bystyrets behandling i møte den 27.03.2025:

Votering

36 medlemmer tilstede da saken ble behandlet.

Innstilling vedtatt mot 1 stemme (1U) (Monica Østensen Tangen).

Vedtak

Oversikt over veier som foreslås nedklassifisert (tabell 1) sendes på høring til oppsittere, før det fattes vedtak om nedklassifisering av Bystyret i neste fase.

Formannskapets behandling i møte den 13.03.2025:

Votering

Innstilling ble enstemmig vedtatt med 11 stemmer 2AP (Frank Schistad, Fredric Martinsen Persson), 2FrP (Bjørn Tore Zahl, Ingunn Pauline Skogmo-Nordvang), 4H (Espen Andre Rokkan, Lena Breivik, Odd Emil Ingebrigtsen, Ole-Henrik Hjartøy), 1KrF (Bente Haukås), 1SV (Synnøve Pettersen), 1V (Ida Gudding Johnsen).

Innstilling

Formannskapets innstilling:

Oversikt over veier som foreslås nedklassifisert (tabell 1) sendes på høring til oppsittere, før det fattes vedtak om nedklassifisering av Bystyret i neste fase.

Tverlandet kommunedelsutvalgs behandling i møte den 04.03.2025:

Fellesforslag

Kommunedelsutvalget ser at kommunen ønsker at alle skal bo hjemme lengst mulig. Samtidig pålegges det i flere områder, at private veier som i dag vedlikeholdes av kommunen, overfører kostnadene til private. Kommunedelsutvalget er bekymret for organisering og kostnader til minstepensjonister og personer med funksjonsnedsettelse.

Kartblad nr 27 – Deppeldiket, berører 40 beboere. Vi ber om at sommer og vintervedlikehold videreføres som i dag.

For øvrig tas saken til orientering.

Votering

Enstemmig vedtatt.

Vedtak

Kommunedelsutvalget ser at kommunen ønsker at alle skal bo hjemme lengst mulig. Samtidig pålegges det i flere områder, at private veier som i dag vedlikeholdes av kommunen, overfører kostnadene til private. Kommunedelsutvalget er bekymret for organisering og kostnader til minstepensjonister og personer med funksjonsnedsettelse.

Kartblad nr 27 – Deppeldiket, berører 40 beboere. Vi ber om at sommer og vintervedlikehold videreføres som i dag.

For øvrig tas saken til orientering.

Kommunedirektørens forslag til vedtak:

Oversikt over veier som foreslås nedklassifisert (tabell 1) sendes på høring til oppsittere, før det fattes vedtak om nedklassifisering av Bystyret i neste fase.

Hva aktualiserer saken?

Oppfølging av vedtak i sak 2024/128 der kommunedirektøren ble bedt om å utarbeide en oversikt over veier som foreslås nedklassifisert, fra kommunal til privat vei basert på en helhetsvurdering basert på vedtatte grunnprinsipper. Oversikt over veier vist i tabell 1.

Det fremmes nå flere saker som går på omgjøring av kommunale veier til private veier, samt opphør av kommunalt vedlikehold på private veier. Disse sakene må sees i sammenheng, og er hovedsakelig begrunnet i to hovedbegrunnelser.

Det første er likebehandling. Kommunen drifter og vedlikeholder i dag flere private veier. Samtidig så er det en rekke private veier av samme karakter som ikke blir driftet og vedlikeholdt av kommunen. Det fremstår som tilfeldig hvilke veier som driftes og vedlikeholdes av kommunen. Dette er uheldig, og hensynet til likebehandling medfører behov for endring av praksis.

De kommunale veier som foreslås nedlagt (omgjort til privat vei), er av en slik karakter at de burde vært private. Også her fremstår det tilfeldig hvilke veier av denne type som er private og hvilke veier som er kommunale. Det antas at dette delvis kan skyldes at veiene er bygd i ulike tidsepoker hvor praksis for hva som skulle anses som kommunal vei har variert.

For å sikre likebehandling er det nødvendig å stanse kommunalt vedlikehold på private veier. I tillegg er det nødvendig at enkelte kommunale veier nedlegges (omgjøres til privat vei).
Den andre hovedbegrunnelse er å kanalisere de økonomiske ressurser som kommunen har til rådighet til drift og vedlikehold til de veier som er viktigst for flest mulig. Ved å bruke kommunale midler på veier som er private – eller burde være private – blir det mindre ressurser tilgjengelig til drift og vedlikehold av kollektivtraseer og andre hovedferdselsårer.

Som redegjort for i sak PS127/2024 (orienteringssak) til bystyret 19. september 2024 er vedlikeholdsetterslepet på det kommunale veinettet enormt stort og økende. Vedlikeholdsetterslepet ble i saken anslått til å være 700-900 millioner kroner. Samtidig fremgikk det at for å forebygge økning i etterslep er det behov for et årlig investeringsbudsjett på kr. 25

millioner. Bystyret har bevilget 13,6 millioner kroner i investeringsmidler på vei. I tillegg kommer et behov for betydelig økning i driftsbudsjett.

Bystyret har i økonomiplan for 2025-2028 vedtatt ytterligere nedtrekk med 5 millioner økende til 10 millioner innenfor området tekniske tjenester (unntatt vinterdrift). Området består i stor grad av veirelaterte oppgaver og tjenester. Dette forsterker behovet for stramme prioriteringer med hensyn til hvilke veier kommunen skal drifte og vedlikeholde.

Bæreevnemålinger viser at flere av de kommunale veiene er i så dårlige fortfatning at nedklassifisering må vurderes dersom de ikke oppgraderes. Dette kan i ytterste konsekvens medføre at busstraseer og andre sentrale veier får så lavt tillatt akseltrykk at busser, renovasjonsbiler og næringslivet vil bli hardt rammet.

Kommunedirektøren anser derfor det som påkrevd at de besparelser som oppnås gjennom de tiltak som fremmes i disse saker beholdes på vedlikehold vei.

Sammendrag

Formålet med saken er å prioritere tilgjengelige økonomiske rammer på hovedveinettet i større grad. Kandidater for del 2 er vurdert basert på en helhetsvurdering med bakgrunn i vedtatte kriterier for nedklassifisering. Det planlegges å følge opp med flere kandidater for nedklassifisering etter hvert, dette fremmes i egen sak når del 2 er fullført.

I sak om endelig nedklassifisering skal kommunedirektøren belyse de økonomiske besparelsene.

Saksopplysninger

1. Nedklassifisering fra kommunal vei til privat vei – del 2

Føringer fra tidligere vedtak

Etterslep av vedlikehold er presentert i sak 2022/5449- 3 og nedleggelse kommunal vei sak 2024/4788 med vedtak om at kommunedirektørens forslag til kandidater for nedleggelse skal fremlegges bystyret før høring.

Forhold til planverk

Kommunale veier som er bygd på bakgrunn av godkjente reguleringsplaner kan ikke legges ned med hjemmel i veglova § 7 tredje ledd. Privatisering av slike veier krever omregulering.

Forhold til lovverk

Offentlig vei - **§1 i veglova**

a) Er åpen for allmenn ferdsel
b) Vedlikeholdes av stat, fylkeskommune eller kommune. Må inngå i et driftsbudsjett. Til vei inngår også parkeringsplass, holdeplass som står i tilknytning med vei eller gate.
c) Alle andre veier og gater er i veiloven å regne som privat.

Nedleggelse av offentlig veg er hjemlet i vegloven § 7 tredje ledd, som lyder følgende:

«… Kommunen kan gjere vedtak om at kommunal veg skal leggast ned...»

Bestemmelsen innebærer at bystyret kan fatte vedtak om nedleggelse av kommunal vei. Et vedtak om nedlegging av offentlig veg er ikke ansett som et enkeltvedtak etter forvaltningsloven, men som et politisk vedtak om at vedkommende myndighet ikke lenger vil påta seg omkostningene og ansvaret med å holde vegen åpen som offentlig veg. Slike vedtak kan av den grunn ikke påklages. Vedtak om nedklassifisering/nedleggelse gir heller ikke grunnlag for krav om erstatning fra brukere av vegen. I de tilfeller at kommunen selv har etablert vei eller overtatt vei i medhold av plan- og bygningsloven § 18-1 blir det et fortolkningsspørsmål om kommunen har forpliktet seg til fremtidig drift og vedlikehold.

Det påhviler ingen plikt for kommunen å sette veien i god stand før nedleggelse finner sted. Jfr. veglova §7 tredje ledd.

Etter nedleggelse av offentlig vei- Veglova §8

-Første ledd

Vegmyndigheten skal vurdere om vegen etter nedleggingen kan tjene et «anna offentlig vegføremål» eller fortsatt være til bruk for allmenn ferdsel eller de vegfarende,

-Andre ledd

Veimyndigheten skal vurdere om veien skal bli privat, jf. veglova § 55 første ledd (brukerne av vegen får vedlikeholdsplikten av den private veien, jfr. § 54, mens vegmyndigheten beholder det objektive eieransvaret til veigrunnen)

-Tredje ledd

Det er først når det er på det rene at veggrunnen ikke er nødvendig til vegformål etter første og andre ledd at grunneiere langs vegen kan få lagt beslag på veggrunnen til privat eiendom og dermed til privat utnyttelse.

Forhold til privat vei

I Veglovens §54 er det fastsatt at en privat vei som brukes som felles adkomst til flere eiendommer er hver eier og bruker forpliktet til å holde veien i forsvarlig og brukbar stand. Det bør etableres et formelt veilag jfr. veglovens §55 (de som har forpliktelser etter §54 utgjør et veilag). Med dette vurderes det ikke som samfunnskritisk å nedklassifisere kommunale veier til privat.

De berørte vil bli informert om hvordan de kan formalisere et veilag og bestemmelser rundt kostnadsfordeling med videre.

Vurderinger

Veier som utgjør viktige elementer i et rasjonelt vei- og transportsystem, herunder hoved- og samleveier, bør ha status som kommunal vei. Bolig- og adkomstveier vurderes særskilt. Det samme gjelder veier som dekker samfunnsnyttige og allmenne behov, for eksempel veier til skoler, kommunale barnehager, kommunale omsorgsboliger og veier med kollektivtrafikk. Veier som utgjør viktige forbindelseslinjer til annet offentlig veisystem bør også være kommunale.

Vi må gjøre nødvendige tiltak for å kunne imøtekomme økonomiske rammer, der vi prioriterer veier som skal være og forbli kommunal med større fokus på veier som nevnt innledningsvis.

Kostnader

Gjennomsnitt kostnader for drift og vedlikehold for det kommunale veinettet er i dag ca. 145 kr/m. I dette ligger det mange ulike aktiviteter både sommer og vinter. Veier med høyere belastning krever mer aktivitet og har høyere prioritet og kan ha høyere gjennomsnittskostnad.

For de veiene som foreslås nedlagt kan det nok være lavere kostnader pr. meter vei til vanlig, men økt vedlikeholdsetterslep gjør at disse kostnadene vil øke og det vil etter hvert også bli behov for investeringer til oppgradering.

1. Nedklassifisering fra kommunal vei til privat vei – Del 2

Se link til kommunekart med påtegning her

Kommunedirektøren bes utarbeide en oversikt over veier som foreslås nedklassifisert frå kommunal til privat vei basert på en helhetsvurdering basert på følgende prinsipper vedtatt i sak 2024/4788 -2:

1 . Veier som betjener mindre enn 1 fastboende (ingen fastboende)
2. Veier utan fergeforbindelse (øyer m.m)
3. Blindveier utan kommunal snuhammer/ plass.
4. Veier som ikkje betjener kommunale/ offentlige formål og virksomheter.
5. Veier som ikkje betjener sterke allmenne interesser/ utfartsområder.
6. Veier som ikkje betjener landbruk eller sterke private næringsinteresser.

Veier som foreslås nedlagt del 2:

Tabell 1: veier som står som kommunal i kartdatabaser.

Sted	Nr.	Veinavn	Lengde	Status	Grunneier	1	2	3	4	5	6	Kommentarer
Tver-landet	27	Deppeldiket	187	Offentlig	kommunal	-	-	x	x	x	x	Internvei- forbudt for motorvogn. Gangadkomst. Regulert boliger (KPA)
Grønnåsen	28	Øvre Bjørkåsen	108	Offentlig	kommunal	-	-	x	x	x	x	Store deler regulert som felles avkjørsel. Det vil si privat.
Alstad	29	Kronlia	38	Offentlig	kommunal	-	-	x	x	x	x	Veien betjener 3 boenheter. Regulert boliger (KPA)
Alstad	30	Kronlia	53	Offentlig	kommunal	-	-	x	x	x	x	Veien betjener 2 boenheter.

												Regulert boliger (KPA)
Rønvik	31	Trollåsveien	101	Offentlig	Kommunal	-	-	x	x	x	x	Veien betjener 4 boenheter.Regulert il bolig i bebyggelsesplan
Mørkved	32	Gamle kongsvei	110	Offentlig	privat	-	-	x	x	x	x	Veien betjener 2 boenheter. Regulert felles avkjørsel i bebyggelsesplanen. Det vil si privat.
Mørkved	33	Gamle kongsvei	46	Offentlig	privat	-	-	x	x	x	x	Veien betjener 2 boenheter. Regulert felles avkjørsel. Det vil si privat.
Mørkved	34	Gamle kongsvei	56	Offentlig	privat	-	-	-	x	x	x	Veien betjener 2 boenheter. Regulert boliger
Mørkved	35	Gamle kongsvei	60	Offentlig	privat	-	-	x	x	x	x	Veien betjener 7 boenheter. Regulert boliger
Alstad	37	Lauvåsbakken	26	Offentlig	privat	-	-	x	x	x	x	Adkomst 3 boenheter, Regulert felles avkjørsel i bebyggelsesplan
Antall	**10**	**Sum meter**	**785**									

Vurderinger per vei fremgår oppsummert i kommentarfelt i tabell over, og etter en helhetsvurdering er ikke disse kandidatene viktige elementer i et rasjonelt vei- og transportsystem, eller dekker samfunnsnyttige og allmenne behov. Eksempelvis ikke veier til skoler, kommunale barnehager, kommunale omsorgsboliger eller veier med kollektivtrafikk.

Samtlige er vurdert som kandidater for nedklassifisering fra kommunal til privat vei.

Løsningsalternativer

Forslag til løsninger i form av nedklassifisering fra kommunal vei til privat vei med tilhørende drift og vedlikeholdsansvar som vist i i tabell 1.

Økonomiske og administrative konsekvenser

- Grunnet stort vedlikeholds- og investeringsetterslep på kommunale veier er det vurdert som nødvendig å redusere antall veier, for å bruke mer av tildelte midler på primærveinettet.

- Gjennomsnitt kostnader pr. meter vei antas å være ca. 145 kr/meter vei. Det er ikke direkte overførbart til veier som foreslås nedlagt, men ved å redusere antall veier så vil vi oppnå besparelser ved kostnadsøkninger, i tillegg til redusert fremtidig investeringsbehov som følge av økende vedlikeholdsetterslep.

Konklusjon og anbefaling

For at kommunen skal få mulighet til å prioritere drift og vedlikehold av kommunale veier som i større grad betjener flere innbyggere, dekker sterke allmenne brukerinteresser og er den del av et større transportnett, anbefaler kommunedirektøren at:

1. Bystyret godkjenner at foreslåtte kandidater for nedklassifisering sendes ut på høring til oppsittere.

Kjell Hugvik
Kommunedirektør

Knut A. Hernes
Avdelingsdirektør

Saksbehandler: Monica Pedersen

Rett utskrift: Ivan Pareli Sommerseth

Trykte vedlegg:

Kartoversikt over veier som foreslås nedklassifisert

Andre referanser:

Ingen

Bærekraftsmål

	Sikre gode trygge veier, gang- og sykkelveier og fortau som reduserer belastning og risiko for skader og ulykker som følge av dårlig vei.
	Utvikle pålitelig og solid infrastruktur av høy kvalitet som ivaretar likeverdig tilgang for alle- herunder fokus på universell utforming og fremkommelighet